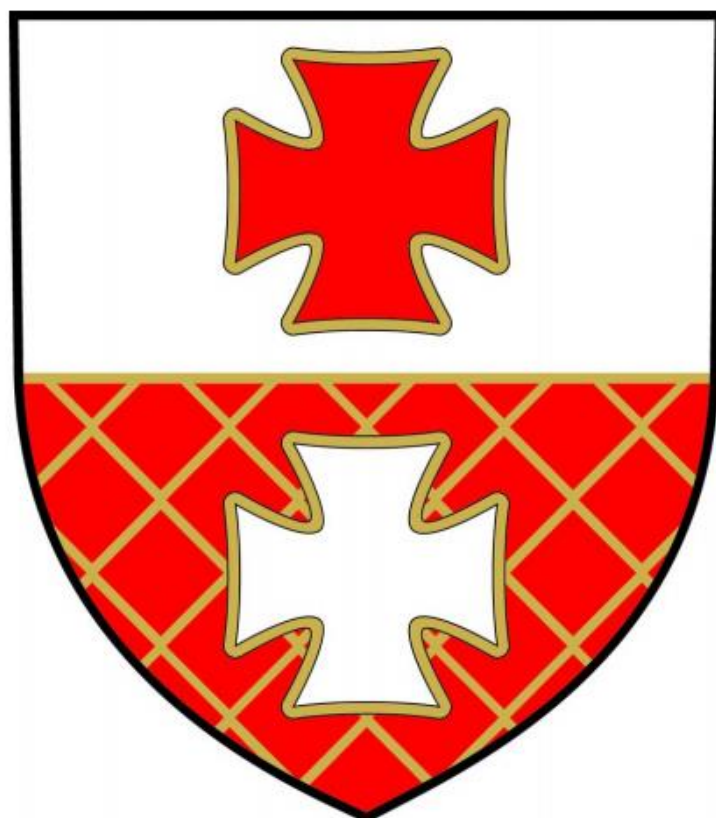

PREZYDENT MIASTA ELBLĄG

DRUK 3/II

RAPORT Z REALIZACJI W LATACH 2016-2018

**PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA ELBLĄG**

DO ROKU 2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2021-2025
(stan na 30.11.2018r.)

Dokument został opracowany w Referacie Ochrony Środowiska
Urzędu Miejskiego w Elblągu

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	Podstawa prawna i cel opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”	4
1.2.	Podstawa prawna i cel opracowania pn.: „Raport z realizacji w latach 2016-2018 Programu Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”	4
1.3.	Metodyka opracowania „Raportu z realizacji w latach 2016-2018 Programu Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”	5
2.	OKREŚLONE W PROGRAMIE CELE I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW DZIAŁANIA	6
3.	REALIZACJA ZADAŃ OKREŚLONYCH DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH W PROGRAMIE CELÓW – ZADANIA WŁASNE GMINY MIASTO ELBLĄG	7
3.1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	7
3.2.	Zagrożenia hałasem	11
3.3.	Gospodarka wodno-ściekowa	15
3.4.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	15
3.5.	Zasoby przyrodnicze	15
3.6.	Edukacja	16
3.7.	Gleby	18
4.	REALIZACJA ZADAŃ OKREŚLONYCH DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH W PROGRAMIE CELÓW – ZADANIA MONITOROWANE	19
4.1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	19
4.2.	Gospodarka wodno-ściekowa	21
4.3.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	23
4.4.	Zasoby przyrodnicze	23
4.5.	Edukacja	24
5.	PODSUMOWANIE I WNIOSKI	34

1. WPROWADZENIE

Elbląg to miasto świadome, odpowiedzialne i gotowe na wyzwania przyszłości, wynikające ze zmian klimatu, które chroni i rozwija swój kapitał przyrodniczy oraz zapewnia bezpieczeństwo i zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy.

1.1. Podstawa prawna i cel opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.) w celu realizacji polityki ochrony środowiska, organ wykonawczy miasta sporządza program ochrony środowiska.

Wykonując ten obowiązek przygotowano dokument pn. „Program ochrony środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”, który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Elblągu nr XX/412/2016 z dnia 24.11.2016r.

Program sporządzony został na okres 4 lat, przy czym określa również perspektywę na okres kolejnych 4 lat. Zawiera on cele ekologiczne, priorytety, a także harmonogram działań na rzecz środowiska oraz definiuje źródła finansowania niezbędne do osiągnięcia postawionych celów. Program ma za zadanie zapewnić ciągłość działań związanych z tworzeniem warunków zrównoważonego rozwoju miasta Elbląg.

Program określa działania niezbędne do realizacji na terenie Gminy Miasto Elbląg przez jednostki samorządowe i instytucje zajmujące się m.in. zagadnieniami związanymi z ochroną środowiska. Działania te są ściśle powiązane z zadaniami realizowanymi dla osiągnięcia określonych celów środowiskowych.

Program składa się z 3 podstawowych części obejmujących:

1. ogólną charakterystykę miasta, ocenę stanu zasobów środowiska, jego zagrożeń oraz stanu infrastruktury ochrony środowiska;
2. założenia i uwarunkowania realizacji Programu,
3. cele i priorytety ekologiczne Programu, harmonogram i środki realizacji,

1.2. Podstawa prawna i cel opracowania pn.: „Raport z realizacji w latach 2016-2018 Programu Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”

Organy wykonawcze gmin i powiatów, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.) sporządzają co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska, który przedstawiają odpowiednio radzie gminy lub radzie powiatu.

W związku z powyższym, niniejszy dokument stanowi raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025” przedstawiający i podsumowujący działania w zakresie ochrony środowiska na terenie miasta Elbląg w latach 2016-2018.

Celem wykonania Raportu jest diagnoza stanu oraz zmian zachodzących w środowisku miasta Elbląg, a także określenie stopnia realizacji zadań wyznaczonych w Programie. Na tej podstawie możliwe było wyciągnięcie wniosków.

1.3. Metodyka opracowania „Raportu z realizacji w latach 2016-2018 Programu Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”

Do sporządzenia Raportu posłużono się niezbędną literaturą, informacjami własnymi organu oraz materiałami pochodzącymi z jednostek rządowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz z innych instytucji leżących w granicach administracyjnych Gminy Miasto Elbląg, które realizowały zadania wpisujące się w założenia w/w Programu.

Dzięki temu możliwe było pełne, rzetelne pozyskanie danych obrazujących stan środowiska w mieście w latach 2016-2018 oraz informacji dotyczących przedsięwzięć podjętych w celu realizacji w tych latach działań określonych w Programie.

Monitoring komponentów środowiska oraz działań mających wpływ na środowisko prowadzony jest przez wyznaczone instytucje w sposób ciągły w ramach działalności wynikającej z przepisów prawa. Monitoring prowadzą m.in. Inspekcja Ochrony Środowiska, Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, a także – w zakresie przestrzegania przez podmioty przepisów ochrony środowiska – przez Urząd Miejski w Elblągu (Referat Ochrony Środowiska).

Podczas tworzenia Raportu zostały wykorzystane poniższe źródła:

1. Ankiety sprawozdawcze

Jednym z pierwszych etapów prac nad Raportem było opracowanie ankiet sprawozdawczych, skierowanych podmiotów i instytucji leżących w granicach administracyjnych miasta Elbląg.

Konstrukcja ankiet umożliwiła pozyskanie kluczowych z punktu widzenia przygotowania Raportu informacji, na temat prowadzonych działań, mających wpływ na stan środowiska w Elblągu.

Pismo z prośbą o wypełnienie i przekazanie ankiet zostało skierowane do wszystkich kluczowych podmiotów i jednostek w Elblągu. Do wyznaczonego dnia otrzymano wypełnione ankiety od większość adresatów do których zostało skierowane pismo. Ostatecznie pozyskano w ten sposób informacje od 24 podmiotów, co stanowi prawie 93 procent wszystkich jednostek.

Skierowane Ankiety uwzględniały informacje na temat realizacji wszystkich kierunków działań przewidzianych w Programie oraz zmian zachodzących w różnych komponentach ochrony środowiska.

2. Sprawozdania z realizacji z planów i programów

Uzupełnieniem wyników ankiet były informacje pozyskiwane i przygotowywane w ramach realizacji obowiązku sprawozdawczego z realizacji planów i programów w latach 2016-2018.

3. Informacje pozyskane z dostępnych publikacji, opracowań i rejestrów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (obecnie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie), Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, w tym baz danych dotyczących środowiska (prowadzonych m.in. przez WIOŚ i RDOŚ).

Informacje pochodzące z powyższych źródeł dostarczyły wiedzy potrzebnej do diagnozowania zmian zachodzących w środowisku na obszarze miasta Elbląg w roku 2016 i 2017.

Podczas prac nad wykonaniem Raportu posłużono się następującymi pozycjami literatury:

- „Ochrona środowiska 2016” Głównego Urzędu Statystycznego,
- „Ochrona środowiska 2017” Głównego Urzędu Statystycznego,
- „Infrastruktura komunalna w 2016 r.” Głównego Urzędu Statystycznego,
- „Rocznik statystyczny województwa warmińsko-mazurskiego 2016” Urzędu Statystycznego w Olsztynie,
- „Rocznik statystyczny województwa warmińsko-mazurskiego 2017” Urzędu Statystycznego w Olsztynie,
- „Informacja o stanie środowiska na obszarze Elbląga w 2016 roku” Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie, Delegatura w Elblągu,
- „Informacja o stanie środowiska na obszarze Elbląga w 2017 roku” Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie, Delegatura w Elblągu,
- „Raport Granicznego Inspektora Sanitarnego o stanie sanitarnym obszarów nadzorowanych przez PGIS w Elblągu w 2016 roku”,
- „Raport Granicznego Inspektora Sanitarnego o stanie sanitarnym obszarów nadzorowanych przez PGIS w Elblągu w 2017 roku”,
- „Raport Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego o stanie bezpieczeństwa sanitarnego na obszarze miasta Elbląg w 2016 roku”
- „Raport Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego o stanie bezpieczeństwa sanitarnego na obszarze miasta Elbląg w 2017 roku”

2. OKREŚLONE W PROGRAMIE CELE I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW DZIAŁANIA.

Nadrzędnym celem Programu Ochrony Środowiska jest długotrwały, zrównoważony rozwój miasta, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego.

W „Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025” określono cele ochrony środowiska dla poszczególnych obszarów działania:

- **ochrona klimatu i jakości powietrza** - cele: dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
- **zagrożenie hałasem** - cele: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;
- **gospodarka wodno-ściekowa** - cel: poprawa jakości wód powierzchniowych;
- **gleby** – cele: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
- **gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów** - cele: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;

- **zasoby przyrodnicze** - cele: zachowanie na tym samym poziomie lesistości miasta; zachowanie różnorodności biologicznej;

Poza głównymi obszarami interwencji w strategii ochrony środowiska uwzględniono również zagadnienia horyzontalne takie, jak działania edukacyjne, czy monitoring środowiska:

- **edukacja** – cel: świadome ekologicznie społeczeństwo;
- **monitoring środowiska** – cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Uwzględniając cele ochrony środowiska w poszczególnych obszarach działania opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy, będący listą zadań planowanych do realizacji w latach 2016-2025. Szczegółowy wykaz w/w zadań zawarty został w tabelach Nr 21 i Nr 22 opracowania pt.: „Program Ochrony Środowiska dla Miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”. Należy podkreślić, że lista zadań ujętych w Programie nie zamyka możliwości realizowania zadań. Oznacza to możliwość realizacji zadań nie wskazanych bezpośrednio w harmonogramie, a mieszczących się w ramach obszarów i kierunków interwencji Programu.

Niniejszy Raport dokonuje oceny w zakresie realizacji zadań określonych w Programie w latach 2016-2018.

3. REALIZACJA ZADAŃ OKREŚLONYCH DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH W PROGRAMIE CELÓW – ZADANIA WŁASNE GMINY MIASTO ELBLĄG.

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Kompleksowa modernizacja energetyczna elbląskich placówek oświatowych: Kompleksowa termomodernizacja obiektów oświatowych Zespołu Szkół nr 1 ul. Korczaka i Zespołu Szkół nr 3 ul. Rodziny Nalazków wraz z elementami OZE, w tym: - ocieplenie obiektów - wymiana okien - drzwi zewnętrznych - oświetlenia na energooszczędne - przebudowa systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji.	Gmina Miasto Elbląg	2017-2018 (zmiana terminu realizacji na 2019-2021)	-
2	Wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej w Elblągu. Wykonanie instalacji fotowoltaicznych dla wybranych obiektów: kryta pływanica przy ul. Robotniczej (instalacja na dachu) + możliwy inny obiekt: zgodnie z decyzją	Gmina Miasto Elbląg	2017	188 067,00

3	Trakcja tramwajowa ul. 12 Lutego i Gen. Grota Roweckiego wraz z zakupem wagonów tramwajowych (budowa nowego torowiska wraz z trakcją tramwajową)	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	9 025 100,11
4	Realizacja Programu ochrony powietrza ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie Miasto Elbląg.	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	Łączne koszty w ramach pkt. 3.1 i 3.6 Raportu
5	Dofinansowanie obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego przez wymianę sposobu ogrzewania	Gmina Miasto Elbląg	2017-2018	2017 r. – 147 500,00 2018 r. – 198 500,00 (przy pozytywnym rozliczeniu wszystkich zawartych umów)

Inwestycja pn. Kompleksowa modernizacja energetyczna elbląskich placówek oświatowych: Kompleksowa termomodernizacja obiektów oświatowych Zespołu Szkół nr 1 ul. Korczaka i Zespołu Szkół nr 3 ul. Rodziny Nałazków wraz z elementami OZE, obejmujące:

- ocieplenie obiektów
- wymiana okien
- drzwi zewnętrznych
- oświetlenia na energooszczędne
- przebudowa systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji.

Inwestycja nie została zrealizowana ze względu na brak możliwości pozyskania środków z Unii Europejskiej. Inwestycja wpisana jest do realizacji w latach 2019 – 2021. Warunkiem jest pozyskanie środków z Unii Europejskiej.

Inwestycja w ramach zadania wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej w Elblągu. Wykonanie instalacji fotowoltaicznych dla wybranych obiektów zrealizowano inwestycję pn. „Wykonanie instalacji fotowoltaicznych dla wybranych obiektów: kryta pływanica przy ul. Robotniczej” – została zakończona. Odbioru dokonano w dniu 15.03.2018 r.

Inwestycja w ramach zadania Trakcja tramwajowa ul. 12 Lutego i Gen. Grota Roweckiego wraz z zakupem wagonów tramwajowych (budowa nowego torowiska wraz z trakcją tramwajową) została wykonana. Zrealizowano:

- Sygnalizacje świetlne na skrzyżowaniach:
  - Sygnalizacja na skrzyżowaniu ulic 12 Lutego, Nowowiejska, Teatralna, Królewiecka, Płk. Stanisława Dąbka – przebudowa sieci sygnalizacyjnej, sterowników, montaż dodatkowego sygnalizatora, montaż detektorów, podłączenie szafek sterowania zwrotnicami, wymiana sterowników, oprogramowanie sterownika.
  - Sygnalizacja na przejściu dla pieszych przez ulicę 12 Lutego na wysokości „Azalia” – oprogramowanie sterownika.
  - Sygnalizacja na skrzyżowaniu ulic 12 Lutego, Gen. Grota Roweckiego, Armii Krajowej – wymiana sygnalizatora, wymiana oprogramowania sterownika.

- Sygnalizacja na przejściu dla pieszych przez ulicę Gen. Grota Roweckiego – Budowa nowej sygnalizacji z zasilaniem włącznie.
- Sygnalizacja na skrzyżowaniu ulic Gen. Grota Roweckiego, Romualda Traugutta – montaż detektora, podłączenie szafek sterowania zwrótnicami, przystosowanie sterownika do odbioru sygnałów zwrótnicy, wymiana oprogramowania sterownika.
- Zasilanie sieci trakcyjnej na odcinku od ul. 12 Lutego do stacji prostownikowej zlokalizowanej przy ul. Szpitalnej.
- Sieć trakcyjną.
- Przebudowę stacji prostownikowej „Szpitalna”.
- Torowisko tramwajowe i układ drogowy.
- Montaż wygrodzeń torowych w międzytorzu torowiska tramwajowego.
- Perony przystankowe wraz z wiatami.
- Oznakowanie pionowe i poziome.
- Zieleń.

Zadanie zakończono w 2017 r., roboty budowlane zostały odebrane w dniu 12.10.2017 r.

Od kilku lat w Elblągu w sezonie grzewczym utrzymują się wysokie stężenia zanieczyszczeń pyłowych w powietrzu. Zjawisko to określa się mianem tzw. niskiej emisji. Głównym jej źródłem są piece i kotłownie węglowe w gospodarstwach domowych (88% wg danych GIOŚ).

W ramach wdrażania „Programu ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie Miasto Elbląg”, realizowana jest zmiana systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym i zastąpienie go ogrzewaniem proekologicznym przy wsparciu dofinansowania części kosztów wymiany systemu ogrzewania ze środków budżetowych miasta.

Ponadto w ramach w/w Programu prowadzone są działania edukacyjne : m. in. cykliczne akcje Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Europejski Dzień bez Samochodu”, Elbląskie Dni Recyklingu i inne działania edukacyjne i programowe realizowane w latach 2016-2018 r. Szczegółowe informacje dotyczące działań edukacyjnych uwzględnione są w podrozdziale 3.6 – Edukacja.

Miasto Elbląg od 2017r. podejmuje działania zmierzające do zmniejszenia zanieczyszczeń pyłowych w ramach programu dofinansowania mającego na celu ograniczanie niskiej emisji. Program ten ma na celu poprawę jakości powietrza w mieście Elbląg poprzez likwidację starych, nieefektywnych systemów grzewczych opalanych paliwem stałym. Tym samym program przyczynia się do poprawy warunków życia Elblążan, a także wpływa na pozytywny wizerunek miasta.

Aktualne zasady programu dotacji zostały określone w Zarządzeniach Prezydenta Miasta Elbląg w sprawie szczegółowych warunków dofinansowania kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z ograniczeniem niskiej emisji poprzez wymianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym i zastąpienie go ogrzewaniem proekologicznym, tj. gazowym, olejowym, elektrycznym lub podłączeniem nieruchomości do miejskiej sieci ciepłowniczej na terenie Gminy Miasto Elbląg w roku 2017 i 2018.

W ramach programu dofinansowań miasto Elbląg wspiera inwestycje polegające na trwałej zmianie systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym (węgiel, drewno) na bardziej ekologiczny sposób ogrzewania, tj. na:

- podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- ogrzewanie elektryczne,
- ogrzewanie gazowe,
- ogrzewanie olejowe.

W ramach dofinansowania w 2017 roku zawarto 75 umów, z czego 71 umów zostało rozliczonych i przyznano dofinansowanie na kwotę 147 500 zł.

- Powierzchnia lokali, w których zostały zlikwidowane piece – 4 538,62 m²,
- Liczba zlikwidowanych pieców – 96.

W 2018 roku w ramach uruchomionego dofinansowania podpisano 96 umów na łączną kwotę 198 500 zł, z czego 82 umowy zostały rozliczone i przyznano dofinansowanie na kwotę 170 000 zł. Pozostałe umowy są w trakcie realizacji.

- Powierzchnia lokali, w których zostały zlikwidowane piece – 5 606,23 m²,
- Liczba zlikwidowanych pieców – 117.

Dodatkowo w obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza, aby zapobiegać negatywnym oddziaływaniom smogu na zdrowie mieszkańców i środowisko zintensyfikowane zostały działania kontrolne w ramach "patroli antysmogowych" prowadzonych przez strażników miejskich, wspomaganych przez policjantów. Na stronie internetowej Urzędu udostępnione zostały informacje dot. tej problematyki. Powstała dedykowana akcji ulotka antysmogowa. Straż Miejska w Elblągu współdziałając z Elbląską Policją oraz Referatem Ochrony Środowiska uruchomiła w sezonie grzewczym 2017/2018 akcję pn. „Patrol Antysmogowy”. W ramach w/w patroli w okresie od 1 listopada 2017r. do 29 marca 2018r. przeprowadzane były kontrole instalacji grzewczych na terenie nieruchomości, gdzie zachodziło podejrzenie spalania odpadów komunalnych. Kontrolowano domy mieszkalne wolnostojące, mieszkania komunalne, a także siedziby firm prowadzących działalność gospodarczą. Kontrole odbywały się na podstawie zgłoszeń telefonicznych pod numer alarmowy 986, jak również bezpośrednie działania podejmowane przez strażników miejskich patrolujących poszczególne rejony miasta i dotyczyły najczęściej „czarnego duszącego dymu”. Skala ujawnionych nieprawidłowości okazała się niezbyt duża. Kontrole wykazały, że opał spalany w piecach jest niskiej jakości (miał węglowy, wilgotne drewno kominkowe oraz stosowanie nie ekologicznych podpałek). Przeprowadzono 252 interwencje z art. 191 ustawy o odpadach, w tym pouczone w trybie art. 41 kw, 198 osób, nałożono 54 mandaty karne na sumę 6 500 zł., oraz sporządzono 2 notatki urzędowe do postępowań wyjaśniających przed sądem.

Ponadto w czasie prowadzonych działań Straż Miejska rozpowszechniała ulotki informacyjne na temat „Bezwzględny zakaz spalania odpadów na terenie miasta Elbląga”, które zostały przekazane między innymi do :

- Zarządu Budynku Komunalnych w Elblągu,
- Zarządców Nieruchomości obsługujących wspólnoty mieszkaniowe,
- Elbląskich szkół i przedszkoli za pośrednictwem Departamentu Edukacji i Sportu,
- Zarządu Komunikacji Miejskiej i Tramwajów Elbląskich,
- PKS,
- Przychodnie lekarskie i inne instytucje użytku publicznego,
- Osób prywatnych.

Zespół ds. Profilaktyki i Komunikacji Społecznej Straży Miejskiej przeprowadził 8 pogadanek z dziećmi, dotyczących tematyki antysmogowej na półzimowiskach w przedszkolach oraz szkołach podstawowych klas I-III. Problematyka ta była również omówiona na naradzie zorganizowanej przez Polski Związek Działkowców – Okręg w Elblągu, przedstawiciele straży rozmawiali z działkowcami na temat nieczystości na ogrodach działkowych, spalania odpadów pochodzenia roślinnego, smogu i konsekwencjach zdrowotnych oraz finansowych z tym związanych.

Na bieżąco mieszkańcy miasta Elbląga informowani są przez Straż Miejską o zagrożeniach i konsekwencjach związanych z nieprzestrzeganiem ustawy Prawo Ochrony Środowiska, za pośrednictwem lokalnych mediów, informacyjnych portali internetowych, w aktualnościach audycji radiowych.

Dodatkowo w miesiącu grudniu 2017r. zorganizowana została w Urzędzie Miejskim w Elblągu Debata – „Elbląg Miasto czystego powietrza”, na której obecni (przedstawiciele Rady Miejskiej, zainteresowani mieszkańcy, uczniowie i pedagodzy, przedstawiciele EPEC, Straży Miejskiej) mogli bliżej poznać problem związany z zanieczyszczeniem powietrza, jak również przedstawić własne pomysły na poprawę sytuacji i wypowiedzieć się co do możliwości współdziałania w tym zakresie. Towarzyszący temu wydarzeniu występ artystyczny uczniów SP nr 19 miał za zadanie uzmysłowienie ludziom, jakie konsekwencje dla ich zdrowia mają zachowania prowadzące do pogarszania się jakości powietrza.

W 2013 r. w Ministerstwie Środowiska powstał dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020). Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Dokument stanowi bazę dla działań podejmowanych w Polsce w celu zmniejszania podatności gospodarki i zidentyfikowanych obszarów na skutki zmian klimatu. Jego wdrażanie stało się inspiracją dla projektu zleconego przez Ministerstwo Środowiska, dotyczącego opracowania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu (MPA).

Miasto Elbląg Porozumieniem zawartym z Ministrem Środowiska w dniu 21 lipca 2015r., podobnie jak 44 inne miasta, zadeklarowało swój udział w projekcie realizowanym przez Ministra w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pt. „Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców”, którego celem jest zwiększenie odporności miast na negatywne zmiany klimatu. Do opracowania tego dokumentu niezbędne jest dokonanie diagnozy sytuacji oraz oceny podatności miasta na zmiany klimatu i identyfikowanie ryzyk związanych ze zmianami klimatu w mieście. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Elbląg nr 112 z 2017r. z dnia 14 marca 2017r. (z późn. zm.) powołano Zespół Miejski ds. opracowania Miejskiego Planu Adaptacji do Zmian Klimatu dla miasta Elbląg.

Projekt będzie realizowany do 2019r., a proces opracowywania dokumentu podzielony jest na etapy, angażując na każdym z nich zróżnicowane grono partnerów i wykonawców. W ramach prac nad MPA odbyły się warsztaty oraz szereg spotkań roboczych z udziałem Zespołu Ekspertów (ZE) i Zespołu Miejskiego (ZM) oraz gronem zaproszonych do współpracy interesariuszy. Z dniem 30.11.2018 r. zakończyły się konsultacje społeczne projektu dokumentu „Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Elbląga do roku 2030” oraz „Prognozy oddziaływania na środowisko”.

3.2. Zagrożenia hałasem

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Budowa, przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych, w tym m.in.:			
	Przebudowa ul. Studziennej w Elblągu	Gmina Miasto Elbląg	2012-2017	1 083 108,97
	Przebudowa skrzyżowania ulic: Rawska - Łęczycka - A. Grottgera	Gmina Miasto Elbląg	2015-2018	273 440,42
	Przebudowa DW 500 od ul. Hetmańskiej do ul. Polnej	Gmina Miasto Elbląg	2018	-
	Budowa dróg dojazdowych do wiaduktu w ciągu ul. Lotniczej i Skrzydlatej w Elblągu	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	31 956 264,79

	Budowa wiaduktu leżącego nad linią kolejową w ciągu ulicy Lotniczej i Skrzydlatej w Elblągu	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	8 355 529,31
	Przebudowa dróg wewnętrznych z budową parkingu przy ul. Karowej	Gmina Miasto Elbląg	2010-2018	897 676,20
	Przebudowa i odnowa obiektów mostowych w ciągach dróg publicznych	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	750 915,81
	Przebudowa ul. Marii Konopnickiej w Elblągu od skrzyżowania z ul. Niepodległości do skrzyżowania z Al. Józefa Piłsudskiego	Gmina Miasto Elbląg	2015-2016	1 772 542,75
	Poprawa przepustowości ul. Bema w kierunku Centrum Miasta (przebudowa)	Gmina Miasto Elbląg	2018	-
	Przebudowa skrzyżowania ul. Warszawskiej z ul. Żuławską	Gmina Miasto Elbląg	2018	-
2	Realizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Elbląg	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	Łączne koszty w ramach pkt. 3.2 Raportu

W ramach zadania budowa, przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych zrealizowano:

- Przebudowa ul. Studziennej w Elblągu – Roboty budowlane zostały zakończone i odebrane w dniu 21.07.2017 r. W 2017 r. wykonany zakres robót obejmował:
  - wykonanie nowej nawierzchni jezdni ulicy Studziennej od ul. Wodnej do ul. Stary Rynek;
  - przebudowę i budowę chodników, zjazdów;
  - budowę oświetlenia ulicznego;
  - przebudowę i budowę elementów kanalizacji deszczowej, sieci teletechnicznej;
  - usunięcie kolizji sieci infrastruktury technicznej.
- Przebudowa skrzyżowania ulic: Rawska - Łęczycka - A. Grottgera - Przebudowa skrzyżowania na rondo została wykonana do końca czerwca 2018 r.
- Przebudowa DW 500 od ul. Hetmańskiej do ul. Polnej - Początkowo inwestycja planowana była do realizacji przy dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej. Z powodu braku dofinansowania skorygowano zakres zadania, który został ograniczony do odnowy nawierzchni jezdni Al. Grunwaldzkiej. Zadanie nie zostało jednak wykonane z uwagi na brak środków finansowych.
- Budowa dróg dojazdowych do wiaduktu w ciągu ul. Lotniczej i Skrzydlatej w Elblągu - Roboty budowlane zostały zakończone i odebrane w dniu 01.10.2018 r. W ramach zadania wykonano:
  - przebudowę ul. Lotniczej jako połączenia drogowego Al. Grunwaldzkiej oraz ul. Skrzydlatej wraz z drogą rowerową i chodnikiem,
  - przebudowę infrastruktury technicznej, budowę kanałów technologicznych,
  - przebudowę oświetlenia ulicznego,
  - budowę 2 łącznic oraz budowę 3 rond,
  - przebudowę ul. Kilińskiego (zamknięcie relacji ul. Lotniczej z ul. Kilińskiego poprzez budowę na ul. Kilińskiego placu do zawracania),
  - przebudowę tzw. starej ul. Lotniczej od projektowanego ronda do jej skrzyżowania z ul. Fredry,

- w sąsiedztwie torowiska kolejowego tzw. stara ul. Lotnicza przekształcona została w dojazdy do nieruchomości z chodnikiem i ścieżką rowerową,
  - przebudowę ul. Fredry z zabezpieczeniem niezbędnych potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej,
  - kompleksowy projekt organizacji ruchu układu komunikacyjnego,
  - urządzenie zieleni wraz z małą architekturą,
  - budowę przejścia dla pieszych pod łącznicą.
- Budowa wiaduktu leżącego nad linią kolejową w ciągu ulicy Lotniczej i Skrzydlatej w Elblągu - Roboty budowlane zostały zakończone i odebrane w dniu 01.10.2018 r. W ramach zadania wybudowano nowy wiadukt w ciągu ul. Lotniczej i Skrzydlatej w Elblągu o długości 0,05 km.
  - Przebudowa dróg wewnętrznych z budową parkingu przy ul. Karowej – zadanie zostało zrealizowane w dwóch etapach: I etap przebudowy – zakończony w 05.2016 r., w ramach którego wykonano:
    - 70,50 mb drogi wewnętrznej od ul. Karowej wraz z 15 miejscami postojowymi,
    - 13 miejsc postojowych wraz z ciągami pieszymi przy ul. Karowej,
    - 196,90 m2 drogi wewnętrznej od ul. Płk. S. Dąbka,
    - 1 009,10 m2 nawierzchni placu utwardzonego z płyt ażurowych typu MEBA.
 Koszt realizacji I etapu wynosił 425 418,62 zł.

Natomiast II etap przebudowy – zakończony 12.2017 r., w ramach którego wykonano:

- utwardzenie terenu z przeznaczeniem na miejsca postojowe w bezpośrednim sąsiedztwie nowego budynku sądu, przebudowę istniejącego chodnika wzdłuż ul. Karowej na ciąg pieszo – jezdny, ulica Karowa zyskała również połączenie z ul. Płk. S. Dąbka
  - utwardzenie powierzchni pod miejsca parkingowe 632,2 m2,
  - jezdnie o powierzchni 743,2 m2,
  - chodnik o pow. 197,42 m2 , ciąg pieszo-jezdny o pow.549 m2,
  - wymieniono 4 oprawy oświetleniowe.
- Koszt realizacji I etapu wynosił 472 257,58 zł.
- Przebudowa i odnowa obiektów mostowych w ciągach dróg publicznych:
    - Obiekt mostowy - Plac Grunwaldzki – w ramach zadania wykonano roboty, które stanowią odnowę obiektu mostowego, tj. przywrócenie pierwotnego lub/i poprawę stanu technicznego poszczególnych elementów konstrukcji mostu. Umożliwi to dalszą eksploatację mostu przez najbliższe 10-12 lat, do czasu jego generalnej przebudowy lub budowy nowego obiektu. Roboty budowlane zostały zakończone w 04.2017 r. Koszt - 235 179,48 zł.
    - Obiekt mostowy – ul. Bema – w 2016 r. opracowana została dokumentacja projektowa, niezbędna do wykonania przebudowy. Koszt - 15 375,00 zł.
    - Obiekt mostowy – w ciągu ul. Jana Pawła II – wykonano odnowę elementów obiektu mostowego, zniszczonych wskutek pożaru. Koszt - 397 410,33 zł
    - Obiekt mostowy zlokalizowany w ciągu ul. Górnośląskiej – w 2016 r. opracowana została dokumentacja projektowa, niezbędna do wykonania przebudowy. Koszt - 102 951,00 zł.
  - Przebudowa ul. Marii Konopnickiej w Elblągu od skrzyżowania z ul. Niepodległości do skrzyżowania z Al. Józefa Piłsudskiego - Roboty budowlane zostały zakończone i odebrane w dniu 05.12.2016 r. W ramach realizacji przedmiotowego zadania wykonano:
    - ✓ Branża drogowa :
      - roboty rozbiórkowe na skrzyżowaniu oraz wzdłuż ulicy Konopnickiej od strony al. Józefa Piłsudskiego,

- przebudowę zatok autobusowych przy ul. Marii Konopnickiej,
  - wykonanie nawierzchni bitumicznej na skrzyżowaniu (rondo) oraz wzdłuż ulicy Marii Konopnickiej
  - wykonanie chodników, wykonanie ścieżki rowerowej, wykonanie docelowego oznakowania
  - ✓ Branża elektryczna:
    - przebudowę kolizji sieci elektroenergetycznej w obrębie skrzyżowania ul. Konopnickiej i ul. Niepodległości
    - wykonanie oświetlenia
  - ✓ Branża sanitarna:
    - roboty związane z przebudową kanalizacji deszczowej w obrębie skrzyżowania oraz wzdłuż ul. Marii Konopnickiej
  - ✓ Branża teletechniczna:
    - wykonanie robót związanych z przebudową sieci telekomunikacyjnych w obrębie skrzyżowania i wzdłuż ul. Marii Konopnickiej.
  - ✓ Branża gazowa:
    - wykonanie robót związanych z przebudową sieci telekomunikacyjnych w obrębie skrzyżowania.
- Poprawa przepustowości ul. Bema w kierunku Centrum Miasta (przebudowa) - Zadanie nie zostało wykonane z uwagi na brak środków finansowych. Realizacja zadania będzie możliwa w kolejnych latach po zabezpieczeniu środków finansowych.
  - Przebudowa skrzyżowania ul. Warszawskiej z ul. Żuławską - Zgodnie z zawartą w 2018 r. Umową Drogową przebudowa skrzyżowania na rondo zostanie wykonana w 2019 r. przez Inwestora zewnętrznego.

W 2017 roku przystąpiono do aktualizacji „Mapy akustycznej dla Miasta Elbląga”, którą opracowano i oddano do użytku dla mieszkańców Miasta, na stronach internetowych, za pośrednictwem Portalu Mapowego.

W 2018r. dokonano aktualizacji „Programu Ochrony przed hałasem dla Miasta Elbląga”. Program przyjęto Uchwałą Nr XXXV/745/2018 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie uchwalenia aktualizacji „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Elbląga”. Wdrażanie programu odbywało się poprzez m.in.: prowadzone konsultacje społeczne oraz edukację ekologiczną. W organizowanych działaniach ekologicznych uwzględniony został temat dotyczący stanu akustycznego naszego miasta.

Przy modernizacji istniejących i budowie nowych odcinków trakcyjnych zastosowano nowoczesne konstrukcje torowisk ze sprężystym mocowaniem szyn do podkładów, na skrzyżowaniach torowisk z jezdnią uzyskano zmniejszenie emisji wibracji i hałasu do środowiska. Wybudowanie nowych odcinków trakcyjnych pozwoliło na wyprowadzenie z zatłoczonych ulic części taboru autobusowego. Osiągnięto przez to zwiększenie przepustowości ulic, płynność ruchu, skrócenie czasu podróży, poprawę warunków bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zmniejszenie emisji szkodliwych spalin do atmosfery i obniżenie poziomu hałasu.

3.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Dofinansowanie budowy przyłączy do kanalizacji sanitarnej nieruchomości zlokalizowanych na terenie Gminy Miasto Elbląg	Gmina Miasto Elbląg	2017-2018	3000 zł

Mając na uwadze ochronę środowiska powierzchni Ziemi oraz wód podziemnych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, w 2017r. wprowadzono w życie Zarządzenie Nr 27 z 2017r. w sprawie szczegółowych warunków dofinansowania kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej na terenie Gminy Miasto Elbląg, związanych z poprawą gospodarki ściekowej poprzez budowę przyłączy do kanalizacji sanitarnej nieruchomości położonych na terenie Gminy Miasto Elbląg w celu likwidacji zbiorników bezodpływowych na ścieki lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gmina Miasto Elbląg corocznie przeznaczona na dofinansowanie 50 000 zł, niemniej jednak w związku z brakiem zainteresowania mieszkańców dofinansowaniem, pozytywnie rozliczono jedną umowę.

3.4. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Dofinansowanie kosztów transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	2016 r. – 49 574,03 2017 r. - 33 846,77 2018 r. – 42 760 (przy pozytywnym rozliczeniu wszystkich zawartych umów)

Na podstawie Zarządzenia nr 169/2015 Prezydenta Miasta Elbląg z dnia 11.05.2015 r. w sprawie szczegółowych warunków dofinansowania kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej na terenie Gminy Miasto Elbląg udzielane było dofinansowanie kosztów transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest w latach 2015-2018r.

W ramach dofinansowania w 2016 roku rozliczono 19 umów na podstawie których wypłacono – 49 574,03 zł. Usunięto 33,28 Mg odpadów zawierających azbest. W 2017 roku rozliczono 18 umów na podstawie których wypłacono – 33 846,77 zł. Usunięto 28,76 Mg odpadów zawierających azbest. Natomiast w 2018 r. podpisano 22 umowy, w tym 16 umów rozliczono i przyznano dofinansowanie na kwotę – 27 760,28 zł. Usunięto 16,28 Mg odpadów zawierających azbest.

3.5. Zasoby przyrodnicze

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Realizacja uproszczonego planu urządzania lasu (obiekt Bażantarnia oraz obiekt Modrzewina)	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	2 656,80

Zgodnie z inwentaryzacją stanu lasów stanowiących własność osób fizycznych znajdujących się w granicach administracyjnych Gminy Miasto Elbląg prowadzony jest nadzór nad gospodarką leśną. Konsekwentnie realizowany jest zatwierdzony decyzją Starosty „Uproszczony Plan Urządzenia Lasu Komunalnego Miasta Elbląg z Terenu Modrzewiny”. Ponadto, w celu zabezpieczenia gruntów leśnych wykonano w 2018 roku mineralizację pasów przeciwpożarowych.

Dodatkowo realizowane są zadania w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze nieujęte w Programie Ochrony Środowiska. W ramach ochrony czynnej drzew pomnikowych w latach 2016 – 2018 przeprowadzono wizje terenowe, zlecono sporządzanie opinii dendrologicznych, a następnie wykonano w ramach zawartych umów prace pielęgnacyjne w koronach drzew pomnikowych.

W analizowanym okresie uchwalono sześć uchwał Rady Miejskiej w zakresie uzgodnienia zakresu prac w koronach drzew pomnikowych. Przeznaczono na te zadanie w 2017 roku 3 733,00 zł, natomiast w 2018 roku – 10 481,50 zł

Kwota wydatkowana na ten cel ze środków miasta systematycznie rośnie, konsekwentnie do planowanych na dany rok prac. W ramach przeprowadzonych oględzin stanu zdrowotnego drzew pomnikowych oraz na podstawie zaleceń co do dalszego postępowania z poszczególnymi obiektami pomnikowymi, wytypowano do wykonania prac kolejne obiekty.

3.6. Edukacja

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Promocja walorów przyrodniczych i edukacja ekologiczna	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	Łączny koszt realizacji pkt. 3.6 Raportu
2	Współpraca i dofinansowanie akcji edukacyjnej „Dzień Ziemi”	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	9 935,61
3	Przeprowadzenie akcji „Sprzątanie Świata”	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	707,25
4	Udział w ogólnopolskiej akcji: „Kochasz dzieci nie pal śmieci”	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	2 000,00
5	Edukacja ekologiczna w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Miasto Elbląg	2016-2018	8 000,00

Edukacja ekologiczna jest niezbędnym elementem wszystkich działań realizowanych w zakresie ochrony środowiska. W ramach podejmowanych działań organizowane i współorganizowane są różnorodne akcje kierowane do wszystkich grup wiekowych mieszkańców miasta, zarówno uczniów elbląskich szkół i placówek, jak i dorosłych obywateli.

Corocznie organizowane są niżej wymienione przedsięwzięcia, które na stałe wpisują się w kalendarz ekologiczny Miasta Elbląg:

- Kwiecień - uroczyste spotkanie z okazji „Dnia Ziemi”, podczas którego Prezydent Miasta nagradza najbardziej aktywnych uczniów elbląskich szkół wyróżnionych za działalność na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej, w tym w zakresie pozytywnych postaw w obszarze gospodarki odpadami. W 2018r. w ramach przedmiotowej akcji uczniowie Elbląskich szkół i placówek szkolno-wychowawczych pobili rekord Polski na Najdłuższy Łańcuch z plastikowych nakrętek.
- Maj – Gmina Miasto Elbląg wraz z Zakładem Utylizacji Odpadów sp. z o.o. w Elblągu wprowadziło na stałe kilka akcji informacyjno-edukacyjnych, których celem jest dotarcie do najszerszego grona mieszkańców Regionu Północnego, podlegających pod elbląską instalację utylizacji odpadów m.in. festyn pn. Elbląskie Dni Recyklingu oraz Konkurs na selektywną zbiórkę odpadów dla placówek edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych. Szczegółowe informacje znajdują się w podrozdziale 4.5 – Edukacja.

W maju na placu Jagiellończyka w Elblągu odbywa się coroczna edycja Elbląskich Dni Recyklingu. Elbląskie Dni Recyklingu przyciągają co roku tłumy mieszkańców, podnoszą świadomość ekologiczną i zachęcają do selektywnej zbiórki odpadów. Przyniesione wysegregowane przez mieszkańców odpady (tj.: makulatura, opakowania szklane, puszki, baterie, kartoniki po płynnej żywności, tworzywa sztuczne, zużyte elektrosprzęty) można wymienić na punkty za które dostają krzewy, drzewka lub kwiaty. W 2017r. łącznie zebrano 18,375 ton odpadów, w tym: 5,840 ton makulatury; 5,780 ton zużytej elektroniki; 1,320 ton opakowań szklanych; 0,420 tony butelek PET; 0,405 tony puszek aluminiowych; 1,022 tony zużytych baterii; 3,580 ton nakrętek z tworzywa i 0,008 tony kartoników po płynnej żywności. Szczegółowe informacje zawarte są w podrozdziale 4.5 – Edukacja.

- Wrzesień - w związku z Ogólnopolską akcją „Sprzątanie świata – Polska”, pod hasłami takimi jak: „Nie ma śmieci – są surowce”, „Podaj dalej ....drugie życie odpadów”, „Naprawiaj, przerabiaj – nie wyrzucaj”, w naszym mieście przeprowadzana jest akcja – Sprzątania miasta. Wszystkim uczestnikom akcji wydawane są worki i rękawice. Udział w akcji zgłasza rokrocznie około 10 500 osób. Sprzątnięciem objęte są tereny posesji przyległych do szkół, przedszkoli, a także skwery, parki miejskie, tereny Nadleśnictwa i tereny Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej. W latach 2016-2018, w związku z kolejnymi edycjami Ogólnopolskiej akcji „Sprzątanie Świata”, we wrześniu w naszym mieście przeprowadzane są akcje „Sprzątania”. Wszystkim uczestnikom akcji wydawane są worki i rękawice. Udział w akcji zgłasza corocznie 11 000 osób.
- W ramach zawieranych z Polskim Związkiem Wędkarskim w Elblągu umów na wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Prowadzenia edukacji ekologicznej oraz propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju środowiska wodnego w elbląskich przedszkolach, szkołach podstawowych, ośrodkach szkolno-wychowawczych i gimnazjach „Czyste Wody – Zdrowe Ryby”, w ramach przedsięwzięcia całe rodziny biorące udział w zawodach uczestniczą w akcji sprzątania brzegów elbląskich rzek oraz wprowadzane są w tematykę poświęconą selektywnej zbiórce odpadów i poszanowania środowiska naturalnego.
- Gmina Miasto Elbląg Elbląskie na bieżąco współpracuje z placówkami oświatowymi oraz we własnym zakresie prowadzi zajęcia, zielone lekcje, konkursy i akcje ekologiczne o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim (m.in. prelekcje, wykłady i pokazy filmowe podnoszące świadomość ekologiczną młodzieży) m.in. ankieta wśród uczniów na temat postaw konsumenckich – „Badanie redukcji potencjalnych odpadów”, akcja pt. „Mikołajkowy Prezent dla Ziemi - Żywność i Elektroodpady” oraz „Przedświąteczne porządki”- zbiórka elektroodpadów, „Sadzonka za zdjęcie”.
- W ramach współpracy z Fundacją Ekologiczną ARKA w Bielsko–Białej Gmina Miasto Elbląg od 2009r. uczestniczy w realizowanej pod patronatem Ministra Środowiska, Ministra Edukacji Narodowej, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Głównego Inspektora Sanitarnego kampanii „Kochasz dzieci nie pal śmieci”. Kampania ma na celu wyeliminowanie szkodliwych dla zdrowia i środowiska przypadków spalania śmieci w piecach. Ze względu na swój charakter kampania kierowana jest do całego społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w niej właścicieli i zarządców nieruchomości, przedsiębiorców, a także dzieci i młodzieży. Uczestnictwo w Kampanii wpisuje się w działania władz samorządowych w ochronę klimatu, celem uświadomienia społeczeństwa o zagrożeniu związanym z niską emisją, jej przyczynami i możliwościami przeciwdziałania w okresie sezonu grzewczego. Plakaty informacyjne i ulotki przekazywane są użytkownikom ogródków działkowych, szkołą, zarządcą nieruchomości i mieszkańcom miasta.

- Ponadto sfinansowano zakup 90 sztuk pojemników do sortowania odpadów. Pojemniki zostały przekazane elbląskim przedszkolom celem rozpowszechniania umiejętności prawidłowego sortowania odpadów wśród dzieci.
- Od kwietnia 2017r. Gmina Miasto Elbląg organizuje warsztaty edukacyjne i popularnonaukowe dla grup uczniów placówek szkolnych i szkolno-wychowawczych oraz studentów. Warsztaty są prowadzone przez pracowników Urzędu Miejskiego w Elblągu i cieszą się dużym zainteresowaniem.
- Od stycznia 2018r. ruszył popularnonaukowy program konkursowy dla mieszkańców miasta pn. „Elbląskie Zielone Pytanie”. To prosta forma, która zachęca do poszerzania swojej wiedzy o przyrodzie i zjawiskach jakie zachodzą w świecie istot żywych. Co miesiąc na stronach Urzędu Miejskiego w Elblągu pojawiają się ekologiczne pytania, na które odpowiadają mieszkańcy, ich odpowiedzi są publikowane a szczęśliwcy otrzymują nagrody. Program cieszy się dużym zainteresowaniem.

Ponadto dla uczniów z placówek szkolnych i szkolno-wychowawczych uruchomiono konkurs plastyczny pod tą samą nazwą. Spośród otrzymanych prac, komisja co miesiąc wybiera najciekawsze, a ich autorów nagradza upominkami.

3.7. Gleby

Zadaniem wykraczającym poza zakres zadań ujętych w Programie, a zrealizowanym przez Gminę Miasto Elbląg, mającym na celu ochronę gleb i powierzchni Ziemi, było opracowanie „Wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni Ziemi dla miasta Elbląg”.

Na przełomie września i października 2018r., zostały wykonane prace kancelaryjne i terenowe mające na celu przygotowanie w/w wykazu dla miasta Elbląg. Wykonano szereg prac analitycznych oraz dokumentacyjnych, mających na celu identyfikację obszarów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi (pHZPZ).

Całość realizowanych prac badawczych oraz dokumentacyjnych objęła tereny położone w administracyjnych granicach Gminy Miasta Elbląg. Całkowita powierzchnia badanego obszaru wyniosła 79,82 km².

Sposób identyfikowania stref potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz ich udokumentowania, ustalono w oparciu o założenia wynikające z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r., poz. 1395) oraz Wytycznych Ministerstwa Środowiska dla starostów dotyczące identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

W toku prowadzonych prac dążono do:

- ustalenia działalności mogącej być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie, obecnie lub w przeszłości z uwzględnieniem działalności mogącej z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, która była prowadzona na danym terenie przed dniem 30 kwietnia 2007 r.,
- ustalenia listy substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie w glebie lub ziemi jest spodziewane ze względu na działalność, o której mowa w punkcie powyżej,
- analizy wszelkich dostępnych informacji na temat zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi, w tym archiwalnych rejestrów i sprawozdań, wszelkich historycznych materiałów kartograficznych, bazy danych geologicznych, opracowań ekofizjograficznych i innych.

Przyjęto 4 etapowy schemat identyfikacji wystąpienia potencjalnych historycznych zanieczyszczeń ziemi: analiza działalności, określenie substancji szkodliwych, ocena wystąpienia zagrożenia i badania wstępne.

Koszt przeprowadzenia wstępnych badań terenowych i laboratoryjnych jakości gleby i ziemi mających na celu identyfikację i sporządzenie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziem wyniósł łączną kwotę 149 500 zł.

4. REALIZACJA ZADAŃ OKREŚLONYCH DLA OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH W PROGRAMIE CELÓW – ZADANIA MONITOROWANE.

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Termomodernizacja budynku Leśniczówka Dębica	Nadleśnictwo Elbląg	2016-2017	747 375,26
2	Termomodernizacja budynku Leśniczówka Dąbrowa	Nadleśnictwo Elbląg	2016-2017	378 443,69
3	Docieplenie elewacji, remont dachu - ul. Grunwaldzka 25	MK-Nieruchomości	2016	260 706,00
4	Docieplenie elewacji - ul. Stefczyka 2	MK-Nieruchomości	2016	132 806,00
5	Docieplenie elewacji, remont dachu oraz izolacja pionowa - ul. Kochanowskiego 1-5	MK-Nieruchomości	2016	479 450,00
6	Remont dachu, docieplenie elewacji, izolacja pionowa oraz remont klatki - ul. Mickiewicza 24	MK-Nieruchomości	2016	198 729,00
7	Remont dachu, docieplenie elewacji oraz remont klatki - ul. Mickiewicza 14	MK-Nieruchomości	2016	190 525,00
8	Podłączenie do Miejskiej Sieci Ciepłowniczej - ul. Kwiatowa 6	MK-Nieruchomości	2016	98 793,00
9	Docieplenie elewacji oraz izolacja pionowa - ul. Mickiewicza 1	MK-Nieruchomości	2016-2017	119 637,00
10	Remont dachu i docieplenie elewacji - ul. Ślepa 3	MK-Nieruchomości	2016-2017	88 187,00
11	Remont dachu i docieplenie elewacji - ul. Żeromskiego 39	MK-Nieruchomości	2016-2017	190 000,00
12	Dostosowanie dwóch kotłów OP-130 w EC Elbląg do wymagań ochrony środowiska wynikających z Dyrektywy IED i spodziewanych konkluzji BAT	ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o.	2016-2018	122 300 000 zł netto
13	Podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej obiektów istniejących, celem likwidacji źródeł niskiej rozproszonej emisji zanieczyszczeń	Elbląskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	2016-2018	1 632 019,08

14	Docieplenie budynków, termomodernizacja: - ul. Królewiecka 301 - ul. Ogrodowa 16 - ul. Narciarska 17 - ul. Fredry 21-23 - ul. Kosynierów Gdyńskich 9 - ul. Szańcowa 3	Zarządca Wspólnot Mieszkaniowych INA	2016	1 345 059,00
15	Docieplenie budynków, termomodernizacja: - ul. Grochowska 3a - ul. Bema 36 - ul. Zamkowa 15-16	Zarządca Wspólnot Mieszkaniowych INA	2016	1 127 514,00
16	Zmiana systemu ogrzewania z pieców kaflowych na ogrzewanie z miejskiej sieci ciepłowniczej lub kotły gazowe w 11 lokalach gminnych	Zarząd Budynków Komunalnych	2016	48 022,62
17	Kompleksowe prace polegające na ociepleniu obiektów wraz z wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne	Zarząd Budynków Komunalnych	2017	308 021,60

ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o. częściowo zrealizowała zadanie zaplanowane na lata 2016-2018. W ramach zadania budowy instalacji oczyszczania spalin (IOS) w EC Elbląg – dokonano wyboru doradcy w zakresie techniczno-prawnym do przeprowadzenia postępowania na wybór GRI, złożono wnioski o DUŚ, przygotowano wstępną dokumentację przetargową, trwają prace nad SIWZ, złożono Raport oddziaływania na środowisko do UM, celem wydania Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji, realizacja badań geologicznych pod planowaną inwestycję. Na podstawie złożonego wniosku do NFOŚiGW w sprawie pożyczki komercyjnej otrzymano zgodę Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki Energa Kogeneracja Sp. z o.o. pożyczki komercyjnej z NFOŚiGW na kwotę nie wyższą niż 56 000 000 zł. Planowe ogłoszenie postępowania przetargowego na listopad 2018 roku, planowa podpisanie umowy na realizację inwestycji 01 marca 2019 roku. Zakończenie inwestycji planuje się w listopadzie 2020 roku.

Elbląskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. realizowało podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej obiektów istniejących, celem likwidacji źródeł niskiej rozproszonej emisji zanieczyszczeń. W ramach tego zadania rzeczywiste poniesione koszty w roku 2016r. wynosiły 679 049,01 zł – przyłączono 18 obiektów; w roku 2017 rzeczywiste poniesione koszty wynosiły 580 416,87 zł – przyłączono 10 obiektów; natomiast w 2018 roku planowane koszty, jakie poniesie EPEC do końca bieżącego roku wynoszą 372 553,20 zł – wykonano 6 przyłączeń i 3 są w trakcie realizacji. Powyżej uwzględniono koszty wykonania węzłów ciepłowniczych oraz przyłączy do budynków.

Zarządca Wspólnot Mieszkaniowych INA zrealizowała zadania znajdujące się w harmonogramie rzeczowo-finansowym Programu ochrony środowiska dla Miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025” zaplanowane na 2016 i 2017 rok. Dodatkowo w 2018 roku zostało zrealizowane docieplenie budynków. Termomodernizacja: ul. Wyspiańskiego 38 i ul. Saperów 17, której koszt wynosił 352633,00 zł. Dodatkowo docieplono budynek przy ul. Uroczej 2, poniesiony koszt inwestycji wynosił 50.000,00 zł.

W obszarze interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zarząd Budynków Komunalnych realizował zadania z zakresu zmiany systemu ogrzewania z pieców kaflowych na ogrzewanie z miejskiej sieci ciepłowniczej lub kotły gazowe w 11 lokalach gminnych, z czego w 3 lokalach ZBK wykonało zmianę sposobu ogrzewania, w pozostałych lokalach prace były wykonane na koszt lokatorów.

W ramach zadania Kompleksowe prace polegające na ociepleniu obiektów wraz z wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne Zarząd Budynków Komunalnych zrealizował prace polegające m.in. na:

- dociepleniu ściany wschodniej i zachodniej - ul. Słonecznikowa 3,
- dociepleniu ściany wschodniej i zachodniej - ul. Słonecznikowa 5,
- dociepleniu wszystkich ścian, wymiana okienek piwnicznych - ul. Romualda Traugutta 19.

4.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Elblągu wraz z budową i przebudową sieci kanalizacji sanitarnej	Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	2016-2018	2016 r. - 949 502,33 2017 r. - 178 977,19 2018 r. - 93 071,13
2	Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej w Elblągu	Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	2016-2018	2016 r. -146 271,36 2017 r. -24 601,01 2018 r. - 535 427,32

Zadania zawarte w harmonogramie rzeczowo-finansowym „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem pespektywy na lata 2021-2025” zostały zrealizowane przez Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. W ramach budowy i modernizacji kanalizacji deszczowej zostały zrealizowane zadania:

- W 2016 roku - Budowa kanalizacji deszczowej w ul. Okrężnej, Nowogródzkiej, Tarnopolskiej, Grodzieńskiej, Kowieńskiej , koszt realizacji wynosił – 38 559,43 zł, w roku 2017 – 129,01 zł oraz w 2018 roku – 535 427,32 zł (środki uzyskane z dotacji); zadanie nadal w trakcie realizacji.
- W roku 2016 zrealizowana została również budowa kanalizacji deszczowej w ul. Kuśnierskiej – 107 712,36 zł. Przekazano do użytku kanalizację deszczową w ul. Kuśnierskiej – 139,07 mb.
- W roku 2017 – Odpłatne przejście kanalizacji deszczowej w ul. Żyrardowskiej - 24 472,00 zł. Przekazano do użytku: 73,64 mb za kwotę ogółem 24 472,00 zł.

Ponadto realizowano w 2016 roku:

- budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej z przepompownią ścieków dla obiektów przy ul. Portowej (koszt – 22,004,93 zł) oraz budowę kanalizacji sanitarnej, przepompowni ścieków dla osiedla Górna Sadyba i obszaru Europarku (koszt - 158 311,88 zł).
- Budowa przepompowni ścieków i kolektora sanitarnego przy ul. Mazurskiej (koszt -252 703,87 zł)
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej ul. Łęczycka – Dąbrowskiego – Okólnik(koszt - 240 116,61 zł)
- Bezwykopowe renowacje kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Elbląga - ulice: Mączna, Robotnicza, Browarna (koszt - 274 769,39 zł)

- Zakup sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy Jesionowej – Wiązowej (koszt - 23 354,23 zł) oraz budowa kanalizacji sanitarnej w ulicy Jesionowej - Wiązowej (koszt - 4 867,00 zł)
- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w ul. Druskiennickiej - Nowogródzkiej (koszt - 213 656,29 zł)
- Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Mazurskiej (koszt - 1 631,00 zł).

Łączny koszt realizacji powyższych zadań wynosił - 1 191 415,20 zł.

Z tego przekazano do użytku:

- Kanalizacja sanitarna grawitacyjna i tłoczna z przepompownią ścieków dla obiektów przy ul. Portowej - 329,5 mb kanalizacji wraz z przepompownią ścieków na ogólną wartość zadania od początku realizacji 425 152,43 zł.
- Sieć kanalizacji sanitarnej w ul. Łęczyckiej – Dąbrowskiego - Okólnik - 575,18 mb na ogólną wartość zadania od początku realizacji 472 696,35 zł.
- Kanalizacja sanitarna, przepompownia ścieków dla osiedla Górna Sadyba i obszaru Europarku - 807,00 mb i pompownia ścieków na ogólną wartość zadania od początku realizacji - 293 658,06 zł.

W 2017 roku realizowano:

- Budowa kanalizacji sanitarnej, przepompowni ścieków dla osiedla Górna Sadyba i obszaru Europarku - 37 755,60 zł
  - Budowa pompowni ścieków „Mazurska” z kolektorem tłocznym oraz odcinkiem kanału grawitacyjnego - 1 966 902,82 zł
  - Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w ul. Druskiennickiej – Nowogródzkiej – 14 000 zł
  - Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Mazurska - 257 552,69 zł
  - Zakup sieci kanalizacji sanitarnej ul. Chrobrego - 6 000,00 zł
  - Projekt budowy kanalizacji sanitarnej Zawodzie wraz z budową nowych przepompowni ścieków „Kotwiczka”, „Grochowska”, „Nowodworska” – 79 000,00 zł
  - Przebudowa przepompowni ścieków „Malborska”, „Tamka” wraz z odcinkami kanalizacji sanitarnej na terenie dzielnicy Zatorze i Śródmieście - 118 000 zł
  - Odpłatne przejęcie sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Żyrardowskiej - 24 341,00 zł
- Łączny koszt realizacji powyższych zadań wynosił – 2 503 552,11 zł

Z tego przekazano do użytku:

- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w ul. Druskiennickiej - Nowogródzkiej – 285,00 mb za kwotę 213 656,29 zł od początku realizacji.
- Kanalizacja sanitarna, przepompownia ścieków dla osiedla Górna Sadyba i obszaru Europarku – 113,23 mb za kwotę 37 862,60 zł.

- Sieć kanalizacji sanitarnej w ul. Żyrardowskiej – 78,72 mb za kwotę 24 341,00 zł.

W roku 2018 realizowano zadania:

- Budowa pompowni ścieków „Mazurska” z kolektorem tłocznym oraz odcinkiem kanału grawitacyjnego - 788 387,59 zł.
- Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Mazurska - 346 412,12 zł.

Z tego przekazano do użytku:

- Pompownia ścieków „Mazurska” z kolektorem tłocznym oraz odcinkiem kanału grawitacyjnego - przekazano przepompownię ścieków i sieć sanitarną długości 255,19 mb za kwotę ogółem 3 181 877,67 zł.
- Kanalizacja sanitarna ul. Mazurska – 264 mb za kwotę ogółem 605 907,65 zł.

4.3. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Rozbudowa/ modernizacja instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Elblągu	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o	2018-2020	Planowany koszt realizacji inwestycji 15 500 000 zł

W lipcu 2018 roku Spółka ZUO złożyła do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie wniosek o dofinansowanie projektu: „Modernizacja instalacji MBP w celu prowadzenia recyklingu organicznego oraz przygotowania do dalszego procesu strumienia odpadów zbieranych selektywnie” polegającego na budowie kompostowni bioodpadów zbieranych selektywnie i związaną z tym produkcją produktu końcowego w postaci np. ulepszcza gleby oraz modernizacja części mechanicznej instalacji MBP poprzez zastosowanie rozdrabniacza wstępnego w celu przygotowania surowca pod wymagania potencjalnych odbiorców. Zgodnie z harmonogramem konkursu jego zakończenie jest planowane na luty 2019 roku. Podpisanie umowy na dofinansowanie jest warunkiem kluczowym rozpoczęcia przedmiotowej inwestycji.

Ponadto w ramach obszaru interwencji Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów ZUO Sp. z o.o. prowadzi działania edukacyjne. Szczegółowe informacje dotyczące w/w działań zostały opisane w podrozdziale 4.5 – Edukacja.

4.4. Zasoby przyrodnicze

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszt [zł]
1	Nasadzenia drzew i krzewów na terenach miejskich	Zarząd Budynków Komunalnych	2016	546,67
2	Prowadzenie spraw związanych z gospodarką leśną na terenie lasu komunalnego <i>Bazantarnia</i> określonych w Uproszczonym planie urządzania lasu na lata 2016-2025	Zarząd Zieleni Miejskiej	2016-2018	56 599,22
3	Bieżące utrzymanie lasów komunalnych w tym infrastruktury	Zarząd Zieleni Miejskiej	2016-2018	292 255,94

	służącej do celów, rekreacji i edukacji ekologicznej			
4	Bieżące utrzymanie zieleni ogólnomiejskiej w tym parków wraz z zlokalizowanymi na nich urządzeniami zabawowymi, urządzeniami do ćwiczeń oraz małą architekturą (parki, zieleńce miejskie, pasy drogowe)	Zarząd Zieleni Miejskiej	2016-2018	5 948 957,02
5	Sadzenie drzew i krzewów na terenach zarządzanych przez ZZM oraz w pasach drogowych wynikających z decyzji administracyjnych	Zarząd Zieleni Miejskiej	2016-2018	156 674,26
6	Przeprowadzanie zabiegów ochronnych w celu zwalczania szrotówka kasztanowcowiaczka na kasztanowcach rosnących na terenach administrowanych przez ZZM oraz pasach drogowych	Zarząd Zieleni Miejskiej	2016-2018	112 741,20
7	Bieżące utrzymanie zieleni na cmentarzach komunalnych i miejscach pamięci	Zarząd Zieleni Miejskiej	2016-2018	447 305,99

4.5. Edukacja

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	koszt
1	Organizacja konkursów, wystaw, warsztatów, prelekcji oraz akcji o znaczeniu lokalnym i wojewódzkim których tematyka opiera się o zagadnienia z ekologii, ochrony przyrody, zachowania bioróżnorodności	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Polski Związek Wędkarski Nadleśnictwo Elbląg Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej Straż Miejska placówki oświatowe	2016-2018	Wydatki ZUO Sp. z o.o. na edukację (organizacja, nagrody, materiały edukacyjne itp.) za rok: 2016 r. – 83.475,22 zł 2017 r. – 78.398,33 zł 2018 r. – 66.261,44 zł

Przedsięwzięcie edukacyjne Zakładu Utylizacji Odpadów sp. z o.o. w Elblągu polega na spotkaniu mieszkańców Elbląga i okolic z przedstawicielami ZUO Elbląg w celu edukacji ekologicznej w formie festynu. „**XI Elbląskie Dni Recyklingu**” – jednodniowy festyn dla mieszkańców.

Spotkanie przedstawicieli ZUO Elbląg z mieszkańcami Elbląga i okolic w celu edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego zagospodarowania odpadów pochodzących z gospodarstw domowych i nauki zasad segregacji. Zbiórka posegregowanych odpadów (plastik, elektroodpady, makulatura, korki, puszki, baterie itd.) przekazanych przez mieszkańców jest punktowana i nagradzana w formie roślin

i ekologicznych gadżetów. Imprezie towarzyszą występy artystyczne dzieci i młodzieży z elbląskich przedszkoli i szkół, konkursy dla dzieci na scenie, zabawy typu zjeżdżalnie, bujane koniki, celowanie do bramki itd. W trakcie festynu odbywają się na specjalnym stoisku ekologiczne warsztaty dla dzieci i młodzieży. Dzieci w formie zabawy i różnych zadań zdobywają szczegółową wiedzę o recyklingu, zasadach segregowania odpadów i szeroko rozumianej ochronie środowiska.

Niewymiernym efektem organizacji Elbląskich Dni Recyklingu jest zdobyta przez mieszkańców wiedza nt. zasad segregacji odpadów obowiązujących w Elblągu i w konsekwencji osiąganie coraz lepszych wyników zbiórki odpadów posegregowanych w Elblągu. W trakcie festynu zebrano posegregowane odpady, za które mieszkańcy zostali nagrodzeni drzewkami, roślinami, kwiatami, ziołami. Podczas Elbląskich Dni Recyklingu w roku 2018 mieszkańcy przekazali następujące ilości odpadów:

W czasie imprezy mieszkańcy Elbląga zostali poinformowani o zasadach prawidłowej segregacji odpadów komunalnych i korzyściach dla środowiska płynących z odzyskania odpadów – surowców wtórnych pochodzących z gospodarstw domowych. Zadaniem ZUO Elbląg jest uświadomienie mieszkańcom co to jest recykling i jakie ma potrzeby miasto w zakresie gospodarki odpadami, integracja lokalnej społeczności oraz rozwijanie postaw obywatelskich.

- **XXII edycja „Konkursu na selektywną zbiórkę odpadów w placówkach oświatowych”** w roku szkolnym 2017/2018.
Idea konkursu jest zbiórka surowców wtórnych (baterie, puszki, kartoniki po napojach, makulatura, nakrętki) przez dzieci i młodzież z placówek oświatowych i szkolno-wychowawczych i przekazanie ZUO Elbląg. Placówki są nagradzane w dwóch kategoriach tj. za poziom zbiórki oraz za realizację projektu ekologicznego (w roku 2018 dzieci miały za zadanie wykonać makietę PSZOK lub wykonać jej ilustrację, stworzyć hasło promujące działalność ZUO i zrealizować projekt ekologiczny). W roku 2018 ogółem zebrano 146 468 kg odpadów surowcowych.
- **Zajęcia edukacyjne na terenie zakładu ZUO Elbląg wraz z wycieczką** organizowane dla wychowanków placówek oświatowych w Elblągu i gminach podlegających elbląskiej instalacji. Inwestycja w roku 2018 na zakup książeczki pt. „Leśne porządki” o tematyce segregowania odpadów. Książeczka stanowi materiał edukacyjny i jest przekazywana uczestnikom wycieczki. Koszty zakupu: 2028 zł netto (refundowany przez Organizację Odzysku Opakowań REKOPOŁ S.A).

Straż Miejska organizowała spotkania i pogadanki w przedszkolach i szkołach oraz na Rodzinnych Ogrodach Działkowych w latach 2016-2018 – 190 spotkań. Ponadto, prowadzone były: Akcja Posesja 2016, Akcja Posesja 2017, Akcja Posesja 2018.

Działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej prowadził również Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej m. in. konkursy i olimpiady ekologiczne, zajęcia edukacyjne w elbląskich szkołach, przedszkolach, siedzibie Parku, warsztaty, zajęcia terenowe (dla dzieci, młodzieży i dorosłych). Ponadto zostały zrealizowane działania takie jak urządzanie i wyposażanie tras turystycznych, ścieżek edukacyjnych (razem):

- tablice na ścieżce edukacyjnej w Bażantarni
- współpraca w projekcie „Ptasi Ogród” (ścieżka przy siedzibie PTTK Elbląg)
- rajdy terenowe (razem z PTTK)
- weryfikacja przebiegu szlaków rowerowych i nowe oznakowanie

Działalność wydawnicza (publikacje) – razem w roku:

- przewodnik po ścieżce w Bażantarni

- aplikacja mobilna „Kraina Buka”
- 3 przewodniki (1 dot. elbląskich parków)

Inne: projekty finansowane z RPO 2014-2020, w tym budowa ścieżki edukacyjnej „Kraina Buka” przy siedzibie Parku.

Ponadto, prowadzona jest Edukacja Leśna Społeczeństwa w oparciu o Program Edukacji w Nadleśnictwie Elbląg oraz opracowywane przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych i Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych programy edukacyjne.

Informacje o leśnictwie i pracy leśników przekazywane są społeczeństwu m.in. za pośrednictwem mediów (prasa, radio, TV), strony internetowej, portalu społecznościowego Facebook, BIP, podczas licznych spotkań leśników z dziećmi i młodzieżą szkolną, przedsięwzięć promocyjnych i edukacyjnych, imprez sportowych. Nadleśnictwo angażując się w różnego typu przedsięwzięcia przekazuje różnorodne materiały informacyjne (np. jako nagrody w konkursach) na temat lasów i leśnictwa. Bieżące informacje o leśnictwie przedstawiane są również podczas np. sesji rad gmin czy w trakcie posiedzeń Rady Naukowo-Społecznej Leśnego Kompleksu Promocyjnego. Pracownicy Nadleśnictwa Elbląg aktywnie uczestniczyli w edukacji leśnej społeczeństwa prowadząc lekcje i pogadanki o tematyce leśnej na zajęciach w szkołach, a przede wszystkim organizując wycieczki w terenie połączone z pogadankami, oprowadzając grupy po ścieżkach dydaktycznych i szkółce leśnej. Młodzież pod opieką leśników uczestniczyła w akcjach sprzątania lasu, zbiorze nasion na karmę i dokarmianiu zwierząt, a także sadzeniu sadzonek drzew i krzewów nie tylko w lesie, ale także na terenach współpracujących z Nadleśnictwem szkół. Nadleśnictwo organizowało lub współorganizowało także festyny edukacyjne, konkursy wiedzy zloty ekologiczne. Brało również czynny udział w kampanii „Czysty Las”.

Ponadto, placówki oświatowe i oświatowo – wychowawcze podejmują szereg zadań związanych z promocją walorów przyrodniczych i edukacją ekologiczną:

- organizowanie zajęć edukacyjnych w szkole (SP 1, SP 6- „Co w drzewie chrobocze”; SP 4- odnawialne źródła energii; SP 12- „Skala porostowa i jej znaczenie w określaniu stanu czystości powietrza”; SP 14; SP 23 „Żuławy Wiślane – flora i fauna”, „Życie w Morzu Bałtyckim”; SP 25),
- organizowanie zajęć edukacyjnych w Bażantarni (SP 1- „Święto Drzewa – wśród pól”, SP 6; SP 12- „Las bliżej nas”; SP 14; SP 15; SP 23),
- organizowanie spotkań w ramach edukacji ekologicznej (SP 1- z przedstawicielami Nadleśnictwa Elbląg pt. „Rozpoznajemy gatunki drzew leśnych”; SP 6- lekarz weterynarii z ośrodka Rehabilitacji dla Dzikich Zwierząt, leśniczy, przedstawiciele Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej, gospodarstwa agroturystyczne, pracownicy PTTK; SP 8- pracownik Nadleśnictwa Elbląg; SP 11- leśniczy; SP 14- pracownik Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej, lekarz weterynarii z ośrodka Rehabilitacji dla Dzikich Zwierząt ; SP 15- PZW Elbląg, SP 16 lekarz weterynarii z ośrodka Rehabilitacji dla Dzikich Zwierząt, leśniczy),
- organizowanie debat ekologicznych, prelekcji (SP 1- „Czy brak wody na świecie jest problemem, który nas dotyczy?”; SP 21- „Ochrona Morza Bałtyckiego”),
- pasowanie na Młodego Ekologa (SP 19),
- organizacja konkursów międzyszkolnych (SP 1 -„Kropla draży skałę”, „Znawca przyrody”, SP 16 - „Zagadki przyrodnicze”, „Miszmasz przyrodniczo- ekologiczny”; SP 19 „Piękno krajobrazu Wysoczyzny Elbląskiej”, „Elbląg- miasto czystego powietrza”),

- organizowanie konkursów wewnątrzszkolnych (SP 15 – „Największy zbieracz makulatury”; SP 19- „Czy Elbląg jest miastem ekologicznym?”, „Czy mój dom jest ekologiczny?”; SP 21; SP 23- „Przyroda pędzlem i słowem malowana”, „Tajemnicze zakątki Elbląga”, „Ekologia i sport”),
- tworzenie mini ogrodów dydaktycznych przy szkołach (SP 1; SP 4; SP 9; SP 12; SP 16; SP 25),
- udział w akcjach imprezach ekologicznych (SP 11 – sadzenie drzew i krzewów na terenie SM Nad Jarem),
- rajdy, wycieczki piesze, wycieczki edukacyjne (SP 1- Zaporowo, Mierzeja Wiślana, SSP 3- Zaporowo; SP 6- ZUO, SP 4; SP 8; SP 9- m. in. pochylnia na Kanale Elbląskim; SP 12; SP 14; SP 15, SP 16; SP 18; SP 19 m.in. Kadyny, Tolkmicko; SP 21; SP 23)
- udział w programach ogólnopolskich (SP 4 „Rodzice i dzieci- powietrze bez śmieci”, „Ekoodkrywcy”; SP 14 „Rowerowy maj”),
- realizowanie projektów ogólnopolskich i międzynarodowych (SP 11- „WATER- Powszechna analiza poprzez eksperymentalne badania w ramach europejskiego programu Erasmus+”; SP 14 „Listy do Ziemi”, „Planeta energii”; SP 15 „Eko –szkoła”, SP 19 „Zielona Akademia”),
- realizowanie projektów edukacyjnych (SP 6- „Szóstka przyjaciół ma i o Ziemię dba”, „Miejsca znane i nieznanne na terenie Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej”; SSP 3- „Niekonwencjonalne źródła energii”; SP 4- „Odważni strażnicy atmosfery”, „Po nitce do kłębka”, „Mleczna Droga”; SP 8- „Jaki wpływ na środowisko ma transport zrównoważony”; SP 15 „Sprzątanie na spontanie”; SP 21- „Woda białe bogactwo”),
- dokarmianie ptaków i zwierząt w sezonie zimowym (SP 6),
- udział w międzyszkolnych konkursach fotograficznych, plastycznych (SSP 3- „Światło w przyrodzie”; SP 8- „Najpiękniejszy odcinek Wisły”; „Wybieram wodę”; SP 15- „Kalejdoskop barw w przyrodzie Warmii, Mazur, Powiśla i Żuław”; SP 25- „Barwy jesieni”, „Wiosenne przyloty”),
- organizowanie akcji, happeningów proekologicznych (SP 4- „Odważnie strzeżmy atmosfery”; SP 14- w ramach Tygodnia świeżego powietrza; SP 18- „Zbiórka elektrośmieci”, „zamień klamoty na pieniądze”),

Działania podejmowane przez szkoły ponadgimnazjalne:

- uczniowie ZSO i ZSO nr 2 corocznie biorą udział w olimpiadach o tematyce biologiczno-ekologicznej na szczeblu centralnym tj. Olimpiadzie Wiedzy Ekologicznej oraz Olimpiadzie Biologicznej, w trakcie, której wykonywane są prace badawcze o tematyce ekologicznej we współpracy z pracownikami WIOŚ Delegatura w Elblągu oraz pracownikami naukowymi naukowych UWM w Olsztynie. Ponadto uczniowie ZSG, IV LO i ZSIŚiU brali udział w etapie szkolnym Olimpiady Ekologicznej, młodzież z ZST-I w olimpiadzie promującej zdrowy styl życia organizowanej przez PCK a uczniowie ZSZ nr 1 udział w Olimpiadzie Przyrodniczej „Przyroda Powiśla Warmii i Żuław”,
- młodzież uczestniczyła w wielu konkursach przyrodniczych organizowanych przez Elbląskie Centrum Ekologiczne (CKZiU), ogólnopolskim konkursie ekologicznym „Eko-Planeta” i (ZSZ nr 1, ZSIŚiU), „Poznajemy Parki Krajobrazowe” (ZSZ nr 1), „Powrót do Przyszłości” (ZST-I), wojewódzkim konkursie plastycznym pt. „Logo dla Ziemi XXI wieku” (ZST-I), szkolnym konkursie

"Ochrona przyrody w województwie warmińsko – mazurskim" (ZSG), wiedzy o lesie „Tajemnice lasu” (IV LO), konkursie Las płucami Ziemi (IV LO), Geoplaneta (IV LO),

- organizowano wycieczki edukacyjne do różnych firm i instytucji, m.in. do: ZUO w Elblągu, elektrociepłowni – ENERGA Kogeneracja Sp. z o. o., GPEC, Zakładu Produkcji Wody w Elblągu, ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt w Gronowie Górnym, rezerwatu „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”, laboratorium WIOŚ w Olsztynie (Delegatura. w Elblągu), (ZSO, ZSO nr 2), Elbląg i okolice: Bażantarnia (ZST-I, ZSM), Kadyny, Park Krajobrazowy Mierzei Wiślanej (ZSM), rajdy piesze i rowerowe po Bażantarni oraz Parku Krajobrazowym Wysoczyzny Elbląskiej (ZSM), marsze po Bażantarni w ramach ogólnopolskiej akcji Międzypokoleniowa Sztafeta Turystyczna (ZSM), wyjazd z 40 osobową grupą do Karlskrona, gdzie podziwiano walory przyrodnicze Szwecji (ZST-I), Oceanarium w Gdyni(IV LO),
- prowadzono zajęcia warsztatowe nt. metod analityczno-badawczych i kontrolno-pomiarowych stosowanych w państwowym monitoringu środowiska (ZSO), badano bioróżnorodność wód rzeki Kumieli – „Życie w kropli wody”, „Woda-cud natury” (IV LO), odbyły się warsztaty mykologiczne w Parku Bażantarni oraz warsztaty terenowe nad Jeziorem Kortowskim (ZSO nr 2),
- zajęcia laboratoryjne: „Chemia wody – laboratorium analityczne”, podczas których oznaczano podstawowe parametry w wodach środowiskowych, uczniowie poznali znaczenie pojęć: eutrofizacja, twardość ogólna, woda osmotyczna, nitrifikacja, (ZSO), zajęcia w Laboratorium Zaawansowanych Analiz Środowiskowych w Elbląskim Parku Technologicznym (ZSO nr 2),
- organizowano wykłady pracowników naukowych (UWM) o tematyce przyrodniczej: „Czy grzyby potrzebne są roślinom? – rzecz o mikoryzie”, „Żywność psychoaktywna”, „Rośliny przestępcze – charakterystyka rodzin psiankowatych i selerowatych”, „Biolog molekularny – współczesny Sherlock Holmes”, „Reakcje zwierząt na temperaturę otoczenia”, UG - „Życie erotyczne roślin”, „Profilaktyka chorób odkleszczowych”, (ZSO) w Centrum Edukacji Akwariów Gdyńskiego uczniowie zwiedzali ekspozycję oraz wysłuchali wykładu pt. „Mikroświat zbiorników wodnych” (ZSO, ZSO nr 2), udział w seminarium naukowym pt. „Setna rocznica niepodległości Polski. Port Elbląg i drogi wodne północno – wschodniej Polski – wczoraj, dziś i jutro” na EUH-E w Elblągu (ZST-I),
- młodzież ZSO od dwóch lat prowadzi akcję wiosenne śniadanie na trawie, posiłek przygotowywany jest przez uczniów z produktów jak najmniej przetworzonych i lokalnych oraz obowiązkowo zapakowany w pojemniki i siatki wielorazowego użytku a ZSO nr 2 organizuje kiermasze ze zdrową żywnością podczas Dnia Zdrowego Śniadania,
- na terenie przyszkolnym rozwieszono hoteliki dla owadów wykonane przez uczniów, które mają za zadanie zwiększyć bioróżnorodność owadów zapylających (ZSO), młodzież opiekuje się Szkolnym Sadem i Kąciem Ziołowym (ZSEiO), utworzona została ścieżka dendrologiczna - młodzież rozpoznawała drzewa i przygotowała tabliczki dydaktyczne dotyczące polskich drzew, dosadzano drzewa na terenie szkoły w ramach projektu „Drzewa Polski – 10 drzew na 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości” (ZSEiO), zakładanie budek lęgowych i opieka nad nimi (IV LO), dokarmianie ptaków zimą, ochrona kasztanowców (IV LO), powołano grupę pasjonatów ogrodnictwa – młodzież opiekuje się szkolnym sadem, ogrodem z kąciem ziołowym oraz lapidarium geologicznym (ZSO nr 2), postawione edukacyjne tablice przyrodnicze - ścieżka edukacyjna (CKZiU),

- lekcje terenowe na terenie Elbląga (Bażantarnia, parki miejskie), w stacji badawczej Wydziału Biologii UG w Górkach Wschodnich (III LO), plenerowe lekcje wychowania fizycznego przeprowadzone w elbląskiej Bażantarni, służące rozwijaniu wrażliwości na piękno natury oraz wpajaniu szacunku do przyrody i obowiązku dbałości o nią (ZSM),
- prezentacja gazetek szkolnych o następującej tematyce: Dzień Ziemi, Światowy Dzień Monitoringu Wody, Europejski Dzień Ptaków, Dzień Bez Futra, Dzień Wody, Smog, Ekologiczne świąteczne zakupy (IV LO), gazetki i albumy dotyczące ochrony przyrody w Polsce, a także parków krajobrazowych i pomników przyrody w naszej okolicy (ZSG),
- prowadzenie strony internetowej o działaniach ekologicznych w szkole (IV LO),
- prowadzone jest Szkolne Koło Ekologiczne, szkoła uczestniczy w konkursach przyrodniczych (ZSEiO),
- udział w: Akcja – Segregacja 2 X więcej, 2 X czystiej w ZST-I, 25 - lecie akcji Sprzątanie świata (ZST-I), akcji WWF „Godzina dla Ziemi” (ZST-I, ZSO, IV LO, ZSZ nr 1), „Wiosenne sprzątnie Warmii i Mazur” (ZSZ nr 1), „Tydzień dla zwierząt”, podczas którego odbył się konkurs, – Jak to zwierzę?, kiermasz ciast oraz zbiórka darów dla schroniska (ZSZ nr 1), „Listy do Ziemi” zainicjowane przez Fundację Arka (ZST-I), udział uczniów w akcji „Dzień bez samochodu”, rajd rowerowy ulicami miasta Elbląga, propagowanie innych form transportu niż samochody w celu poprawy świadomości ekologicznej dotyczącej ochrony powietrza; (ZST-I) marsz przeciwsmogowy (IV LO),
- wykonanie pracy plastycznej „Ptaki parków, lasów i łąk” w pracy ujęto gatunki ptaków regionu warmińsko-mazurskiego (ZSIŚiU),
- współpraca w ramach Elbląskiej Sieci Zielonej Flagi – uzyskanie Certyfikatu „Zielonej flagi” na 3 lata (do 2019r.) (ZSZ nr 1), współpraca z Klubem Gaja (ZSZ nr 1), ze schroniskiem dla zwierząt w ramach akcji „Pomóż zwierzętom przetrwać zimę” (zbiórka koców, materacy, karmy oraz środków finansowych przekazanych schronisku) (ZSZ nr 1).

Działania podejmowane przez specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze:

- sadzenie lasu z leśnikami,
- organizowanie „Ptasiego pikniku” w Krynicy Morskiej, Światowy Dzień Ochrony Środowiska,
- udział w projektach: konkurs grantowy Centrum Edukacji Ekologicznej i WFOŚiGW w Olsztynie (laureaci), projekt edukacji leśnej „W leśnej krainie”; projekt „Rodzice i dzieci, Powietrze bez śmieci”; projekt „Tajemnice Hoggo - badam, doświadczam, działam!”, projekt edukacji przyrodniczej „U źródeł królowej polskich rzek”, projekt edukacji ekologiczno – przyrodniczej „W poszukiwaniu ciszy – badamy, analizujemy, naprawiamy”,
- udział w ogólnopolskiej akcji PTTK w Warszawie „Międzypokoleniowa sztafeta turystyczna”,
- udział w konkursach: konkurs plastyczny „Młody ekolog w akcji”, „Listy dla Ziemi” Fundacji Ekologicznej Arka, „Święto drzewa” Klub Gaja, „Książka wspiera bohatera” Fundacji Ekologicznej Arka

- edukacja przyrodnicza na lekcjach przyrody w klasach IV, V i VI szkoły podstawowej oraz na zajęciach edukacyjnych w klasach gimnazjum i szkoły zawodowej w ramach przedmiotów chemia, biologia, geografia, fizyka,
- liczne wycieczki krajoznawcze, przyrodnicze i zajęcia terenowe, organizowanie zajęć terenowych w celu poszukiwania pomników przyrody na terenie miasta – szkoła podstawowa i gimnazjum, wycieczek krajoznawczych połączonych z zajęciami edukacyjnymi, organizowanie "Żywych lekcji przyrody", wycieczek metodycznych, których celem jest poszerzenie wiedzy nauczycieli placówki o regionie i jego walorach przyrodniczych, krajoznawczych i historycznych oraz możliwościach wykorzystania ich na zajęciach z uczniami,
- organizowanie spotkań z pracownikami instytucji zajmujących się ochroną przyrody,
- podejmowanie działań praktycznych na rzecz ochrony środowiska,
- cykliczne zajęcia edukacyjne w świetlicy szkolnej promujące zdrowe odżywianie, edukujące w zakresie wykorzystania produktów mlecznych, owoców i warzyw,
- organizowanie zajęć "Zielonej szkoły".

Działania podejmowane przez przedszkola:

- realizacja zadań w związku z ubieganiem się o Certyfikat „Zielonej Flagi” i uzyskanie certyfikatu (P 11, P 17, P 21, P 26, P 29),
- realizacja zadań w związku z ubieganiem się o Certyfikat „Szkolny ogród dydaktyczny” i uzyskanie certyfikatu (P 17, P 29),
- realizacja zadań w związku z ubieganiem się o Certyfikat Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty „Szkoła Przyjazna Środowisku” i uzyskanie certyfikatu (P 5, P 11, P 17, P 19, P 26, P 29),
- realizacja zadań w związku z ubieganiem się o Certyfikat Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty „Szkoła Promująca Zdrowie” i uzyskanie certyfikatu (P 13),
- realizacja zadań w związku z ubieganiem się o Krajowy Certyfikat „Szkoła Promująca Zdrowie” i uzyskanie certyfikatu (P 13),
- utworzenie ścieżki edukacyjnej „drzewostan na terenie ogrodu przedszkolnego”, sensoryczno-przyrodniczej oraz piaskownicy paleontologicznej (P 15),
- tworzenie dydaktycznego „Ogrodu aktywności” ze ścieżką leśną, lapidarium, piaskownicą paleontologiczną, pszczelim zakątkiem, ptasią stołówką, łąką, ogródkiem meteorologicznym, ścieżką zapachów (P 26),
- utworzenie ogrodu edukacyjnego Ekolandia (P 31),
- utworzenie ogrodu dydaktycznego (ptasia stołówka, budki lęgowe dla ptaków, sadzenie kwiatów, obsadzanie klombów) (P 34),
- podjęcie prac związanych z utworzeniem przyrodniczej ścieżki edukacyjnej (P 31),

- zagospodarowanie terenu skrzynkami z kwiatami, ziołami, warzywami, owocami (samodzielna praca dzieci przy sadzeniu, sianiu, pielęgnacji) (P 31),
- zasadzenie tui przed budynkiem przedszkola (P 3),
- założenie hodowli kwiatów w ramach projektu „Akademia Ogrodów”(P 23),
- zajęcia terenowe, zielone lekcje, spotkanie z leśnikiem, spacer i wycieczki po parkach miejskich i parku leśnym Bażantarnia, warsztaty ekologiczne w plenerze (P 3, P 5, P 8, P 10, P 11, P 13, P 14, P 17, P 18, P 19, P 23, P 24, P 26, P 31, P 33),
- wycieczka do sadu i hotelu owadów (P 17), wycieczka na targowisko miejskie (P 3),
- wycieczki dalsze poza Elbląg: do Muzeum Komnaty Bursztynowej w Stegnie (P 3), do Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich (P 3), do Kadyn – „Rezerwat Przyrody – Kadyński Las” (P 8), do „Zagrody Kociewskiej” (P 8), do gospodarstw agroturystycznych i ekofarm (np. Milejewo, „Vitalis”, Aniołowo, Piastowo) (P 3, P 5, P 8, P 11, P 14, P 15, P 17, P 18, P 24), do gospodarstwa ekologicznego „Ziołowy dzbanek” w Sątopach (P 11, P 19, P 33), na Mierzeję Wiślaną – Park Krajobrazowy „Mewia Łacha” i do „Rezerwatu kormoranów”(P 10- zajęcia edukacyjne z botanikiem), do Mikoszewa (poznanie historii bursztynu) (P 24), do oceanarium w Gdyni (P 17), do Nadleśnictwa (P 19, P 33), do Fromborka (P 33), rejs statkiem po rzece Elbląg, rejs po Zalewie Wiślanym, wycieczka do Krynicy Morskiej (P 17),
- udział w przemarszu „Strajk Żywności” (P 3, P 5, P 15, P 17, P 21, P 33),
- realizacja projektów i programów ogólnopolskich (uzyskiwanie certyfikatów): „Czyste powietrze wokół nas” (P 3, P 4, P 13, P 17, P 21, P 24, P 26, P 34), „Kubusiowi Przyjaciele Natury” (P 3, P 5, P 6, P 11, P 18, P 21, P 26), „Akademia Zdrowego Przedszkolaka” (P 3), „Mamo, tato wolę wodę” (P-3, P 17, P 26), „Edukacja ekologiczna w przedszkolu” (P 6), „Czyste wody, zdrowe ryby” (P 13), „Szkoła Promująca Zdrowie”, Przedszkole Promujące Zdrowie” (P 13), „Akademia Zdrowego Przedszkolaka” (P 34),
- realizacja projektów i programów własnych: „Mały ekolog przyjacielem przyrody” (P 3), „Eko przyroda” (P 8), „Chrońmy nasz wspólny dom – ziemię” (P 10), „Przedszkolak Przyrodnikiem” (P 6), „Ogród kreatywny Zielone Płuca Zawodzia”, rozbudowa przedszkolnego lapidarium (P 5), „Tajemniczy ogród” oraz innowacji pedagogicznej „Przyroda to przygoda” wykorzystująca metody pracy z „leśnych przedszkoli” (P 5), „Woda jako źródło życia i miejsce wypoczynku” (P 26), „Ekoludek” (P 18), „Patrol ekologiczny (P 29), „To dla mnie ważne - Ekologiczne zakątki domowego przedszkola” – inicjatywa zagospodarowania części ogrodu przedszkolnego i stworzenia stanowisk – zakątków do bezpośredniego, wielozmysłowego poznawania środowiska społeczno – przyrodniczego (P 11), projektu „Wielkie święto Ziemi” – założenie ogródka przedszkolnego i tunelu warzywnego (P 29), projektu „Zakątek Małego Patrioty” z dofinansowaniem z WFOŚiGW w Olsztynie – ekologiczne inspiracje upamiętniające stulecie odzyskania niepodległości (P 11), „Nasz ogród – Ekolandia”, „Z Ekoludkiem przez świat” (P 31),
- realizacja innowacji pedagogicznej „Poszukuję, zdobywam, nauczam czyli na tropie dobrej zabawy” (P 21),
- realizacja projektów ekologicznych w ramach konkursu Elbląskiego Centrum Edukacji Ekologicznej „Warto zobaczyć – warto przeżyć” (P 5, P 6, P 11, P 21),

- aktywna współpraca z Elbląskim Centrum Edukacji Ekologicznej. Udział w projektach ekologicznych polegających na przedstawieniu wizji zmiany terenu wokół przedszkola i otrzymaniu pieniędzy na modernizację terenu. Dzięki uzyskanym funduszom zmodernizowano ogród przedszkolny (stał się przyjazny i kolorowy dzięki roślinności oraz zakupionym pomocom dydaktycznym) (P 5),
- udział w obchodach „Dnia bez Śmiecia-Segreguj Surowce” (P 3),
- udział w akcji „Listy do Ziemi” (P 21),
- udział w konkursach plastycznych, recytatorskich, ekologicznych i przyrodniczych na szczeblu ogólnopolskim, miejskim, przedszkolnym: „Zrób to sam” (P 3), „Elbląg przyjazny środowisku” (P 3), „Ziemia nasza planeta” (P 3), „Rodzina leśna” (P 5), „Ziemi pomagamy, kiedy wspólnie oszczędzamy” (konkurs rodzinny) (P 5, P 21, P 26, P 33), „Pyszne i zdrowe wierszyki kolorowe” (P 5), „Od małego jestem Eko” (P 5), „Ekologiczna ozdoba na choinkę (P 5), „Mały etymolog” (P 5), „Krajobrazy Polski” (P 6), „O przyrodę dbamy, bo bardzo ją kochamy” (P 8), „Jesień wokół nas” (P 11), „Smok” (P 11), „Drugie życie śmieci” (P 14), „Nie marnuję, segreguję” (P 21, P 33), „Edukujemy – Pomagamy” (P 21), „Przyroda Warmii i Mazur” (P 26), „Zielona Edukacja – twórcze ogrody” (P 29), „Mały entomolog” (P 29), „Recykling – drugie życie” (P 34),
- organizowanie ogólnopolskiego konkursu plastycznego „Żyj zdrowo i kolorowo” (P 26),
- zorganizowanie w przedszkolu konkursu wiedzy ekologiczno-przyrodniczej „Na ratunek Ziemi (P 34),
- funkcjonowanie Przedszkolnego Klubu „Pomocnicy Ekoludka” (P 11),
- udział społeczności przedszkolnej w rajdach złączach turystycznych organizowanych przez PTTK (P 13),
- aktywne tworzenie kącików przyrody, zakładanie zielonego kącika (promowanie zdrowej żywności) (P 3, P 4, P 10, P 13, P 15, P 17, P 18, P 31),
- zajęcia dydaktyczne z zakresu edukacji ekologicznej, lekcje przyrodnicze, warsztaty, zabawy badawcze i eksperymenty – wszystkie przedszkola,
- Powitanie Wiosny, Dzień Wiosny (P 8, P 13),
- współpraca ze schroniskiem dla zwierząt, zbiórka karmy i innych akcesoriów (P 3, P 4),
- zorganizowanie ptasiej stołówki (P 3, P 21),
- zorganizowanie „Dnia przyjaciół natury” (P 13),
- obchody „Międzynarodowego Dnia Polskiej Niezapominajki (P 21, P 23),
- przeglądy teatralne o tematyce ekologicznej (P 14),
- udział w przedstawieniach, teatrykach o tematyce ekologicznej (P 4),

- zorganizowanie wystawy prac plastycznych (P 13, P 18),
- udział w jesiennej akcji „Zbieramy kasztany i żołędzie”. Współpraca z Nadleśnictwem w Elblągu (P 6, P 17, P 19, P 31),
- propagowanie Międzynarodowego Dnia bez Samochodu (Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu) – wywieszanie plakatów w głównym holu przedszkola (P6),
- zorganizowanie rowerowego tygodnia w przedszkolu (P 11),
- zorganizowanie akcji „Powitaj wiosnę piechotą lub na rowerze” (P 17),
- zrzeszenie w Elbląskiej Sieci Zielonej Flagi (P 11),
- utworzenie ścieżki edukacyjnej „drzewostan na terenie ogrodu przedszkolnego”, sensoryczno-przyrodniczej oraz piaskownicy paleontologicznej (P 15),
- realizacja zadań w związku z ubieganiem się o certyfikat „Zielonej Flagi” -P 17 (otrzymanie w roku 2016 i 2017 na okres 3 lat),
- udział w festiwalach piosenki ekologicznej (P 17),
- organizowanie balu ekologicznego (P 18),
- założenie kompostownika i stacji meteorologicznej (P 29).

5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

„Program Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025” uwzględnia założenia zawarte w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz innych dokumentach strategicznych przygotowanych dla województwa, jak i dla miasta Elbląg. Program stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Elblągu, określając cele i kierunki działań zmierzających do poprawy stanu środowiska.

Należy podkreślić, że w Programie zwrócono uwagę na najważniejsze problemy ochrony środowiska dla poszczególnych obszarów interwencji tj.: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem, gospodarka wodno-ściekowa.

W Raporcie przedstawiono stopień wykonania zadań określonych w „Programie Ochrony Środowiska dla miasta Elbląg do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2025”. Podstawowym źródłem danych były ankiety sprawozdawcze, skierowane do podmiotów i instytucji leżących w granicach administracyjnych miasta Elbląg. Konstrukcja ankiet umożliwiła pozyskanie kluczowych z punktu widzenia przygotowania Raportu informacji, na temat prowadzonych działań, mających wpływ na stan środowiska w Elblągu.

Znaczna część planowanych zadań została wykonana. Realizacja części z nich, z powodu braku wystarczających środków została przesunięta na termin późniejszy. W Raporcie pojawiły się również nowe zadania pomimo, iż nie zostały ujęte w harmonogramie rzeczowo - finansowym Programu. Zrealizowane zadania ponadprogramowe, dają korzystny i pozytywny obraz działalności prośrodowiskowej na terenie Miasta Elbląg.

W obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza zrealizowano szereg zadań przyczyniających się do poprawy jakości powietrza m. in. termomodernizacja budynków, wymiana systemu ogrzewania oraz przyłączenia nieruchomości do miejskiej sieci ciepłowniczych. Gmina Miasto Elbląg prowadzi dofinansowanie w celu likwidacji ogrzewania opartego na paliwie stałym i zastąpienie go ogrzewaniem proekologicznym – gazowym, elektrycznym, olejowym lub podłączeniem nieruchomości do miejskiej sieci ciepłowniczej.

W obszarze interwencji zagrożenia hałasem zadania polegały głównie na budowie, przebudowie oraz modernizacji dróg gminnych.

W zakresie gospodarki wodno - ściekowej Gmina Miasto Elbląg prowadzi dofinansowanie budowy przyłączy do kanalizacji sanitarnej nieruchomości zlokalizowanych na terenie Gminy Miasto Elbląg. Ponadto, realizowano zadania w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków celem likwidacji zbiorników bezodpływowych, modernizacji oczyszczalni ścieków w Elblągu wraz z budową i przebudową sieci kanalizacji sanitarnej oraz budową i modernizacją kanalizacji deszczowej w Elblągu.

W obszarze interwencji gospodarka odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów podjęto działania zmierzające do uzyskania dofinansowania projektu: „Modernizacja instalacji MBP w celu prowadzenia recyklingu organicznego oraz przygotowania do dalszego procesu strumienia odpadów zbieranych selektywnie” polegającego na budowie kompostowni bioodpadów zbieranych selektywnie i związaną z tym produkcją produktu końcowego w postaci np. ulepszacza gleby oraz modernizacją części mechanicznej instalacji MBP poprzez zastosowanie rozdrabniacza wstępnego w celu przygotowania surowca pod wymagania potencjalnych odbiorców.

Ponadto, Gmina Miasto Elbląg prowadzi dofinansowanie kosztów transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest.

W obszarze interwencji zasoby przyrodnicze zgodnie z inwentaryzacją stanu lasów stanowiących własność osób fizycznych znajdujących się w granicach administracyjnych Gminy Miasto Elbląg prowadzony jest nadzór nad gospodarką leśną. Konsekwentnie realizowany jest zatwierdzony decyzją Starosty „Uproszczony Plan Urządzenia Lasu Komunalnego Miasta Elbląg z Terenu Modrzewiny”. Ponadto, w celu zabezpieczenia gruntów leśnych wykonano w 2018 roku pasy przeciwpożarowe. W ramach ochrony czynnej drzew pomnikowych w latach 2016 – 2018 przeprowadzono wizje terenowe, zlecono sporządzenie opinii dendrologicznych, a następnie wykonano w ramach zawartych umów prace pielęgnacyjne w koronach drzew pomnikowych. W analizowanym okresie uchwalono sześć uchwał Rady Miejskiej w zakresie uzgodnienia zakresu prac w koronach drzew pomnikowych.

Edukacja ekologiczna jest niezbędnym elementem wszystkich działań realizowanych w zakresie ochrony środowiska. Ponadto, edukacja ekologiczna jest ważnym założeniem Programu i powinna służyć podniesieniu świadomości społeczeństwa, które powinno brać aktywny udział w ochronie zasobów przyrody. Został zrealizowany szereg zadań mających na celu podniesienie świadomości społeczeństwa.

Analizując realizację Programu można stwierdzić, że realizacja zadań zaplanowanych do 2020 roku przyczynia się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie miasta, poprawy jakości środowiska naturalnego miasta, oraz życia jego mieszkańców, a tym samym przyczynia się do zrównoważonego rozwoju Miasta.